

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Факультет № 6

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни «Доктрини фінансового права: історія та сучасність»
вибіркових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти

072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету №6 протокол від 25.08.2023 р. № 7

Розробник:

Завідувач кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету № 6 ХНУВС, д.ю.н., професор Гетманець О.П.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 ХНУВС, д.ю.н., професор Салманова О.Ю.
2. Професор кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, д.ю.н., професор Росіхіна Г.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекцій	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Історія фінансового права: історія та сучасність.	14	2	2			10	
ТЕМА № 2. Правове регулювання податку.	14	2	2			10	
ТЕМА № 3. Правовий статус суб'єктів податкового права.	12	2	2			8	
ТЕМА № 4. Загальні засади адміністрування податків і зборів (обов'язкових платежів).	14	2	4			8	
ТЕМА № 5. Податковий контроль.	16	4	4			8	
ТЕМА № 6. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.	16	4	4			8	
ТЕМА № 7. Органи державного управління фінансами.	16	4	4			8	
ТЕМА № 8. Правові засади юридичної відповідальності за порушення фінансового законодавства.	18	4	4			10	
							Залік
Всього за рік:	120	24	26			70	

1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекцій	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Історія фінансового права: історія та сучасність.	14	2				12	
ТЕМА № 2. Правове регулювання податку.	14		2			12	
ТЕМА № 3. Правовий статус суб'єктів податкового права.	16	2				14	
ТЕМА № 4. Загальні засади адміністрування податків і зборів (обов'язкових платежів).	14		2			12	
ТЕМА № 5. Податковий контроль.	16					16	
ТЕМА № 6. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.	14	2				12	
ТЕМА № 7. Органи державного управління фінансами.	16					16	
ТЕМА № 8. Правові засади юридичної відповідальності за порушення фінансового законодавства.	16		2			14	
							Залік
Всього за рік:	120	6	6			108	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Історія та особливості розвитку фінансово-правової науки

Семінарське заняття: Історія та особливості розвитку фінансово-правової науки.

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів. Визначити місце податкового права в системі права України.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Податкове право, в системі права України.
2. Податкове законодавство України.
3. Поняття, структура та класифікація податково-правових норм.
4. Поняття, ознаки та особливості податкових правовідносин.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: Успішній відповіді на вказане питання має передувати активна підготовка з використанням текстів лекцій та додаткової літератури з податкового права.

В рамках такої підготовки доцільно пригадати базові положення теорії фінансового права, інститутом якого є податкове право. Зокрема, визначитись зі значенням тих категорій, які використовуються при визначенні фінансового права, як галузі права. Маються на увазі базові фінансово-правові категорії «публічний фонд», «фінанси», «фінансова діяльність держави», «публічні доходи» та ін. Крім того, слід пригадати зміст стадій фінансової діяльності держави, й передусім такої стадії як формування публічних фондів. Також слід пригадати методи здійснення фінансової діяльності, які використовуються на кожній стадії.

Викладення матеріалу безпосередньо при відповіді на питання зводиться до розгляду кола суспільних відносин, що є предметом податкового права. Зокрема, відносини, що виникають у процесі встановлення, зміни, відміни, справляння та стягнення обов'язкових платежів податкового характеру; відносини щодо здійснення фінансового контролю справляння обов'язкових платежів податкового характеру та відносини щодо притягнення до юридичної відповідальності за порушення податкового законодавства. Традиційні визначення податкового права, як складного предметного інституту фінансового спираються на його формулювання його предмету.

Метод податкового права.

Відповідь на зазначене питання зводиться не лише до констатації імперативного методу як основного методу правового регулювання податкових відносин та наявності елементів диспозитивного регулювання окремих видів податкових відносин.

Варто також надати додаткові пояснення щодо окремих питань. Зокрема, щодо основних способів такого регулювання (заборона, зобов'язання, уповноваження, ін.), типових підстав виникнення податкових відносин (із закону або із договору), наявності у суб'єктів таких відносин самостійно встановлювати обсяг своїх прав та обов'язків в рамках таких відносин. Потребують також обов'язкового розгляду окремі елементи диспозитивного регулювання в рамках податкових відносин.

Місце податкового права в системі права України.

Відповідь передбачає характеристику зв'язків податкового права з іншими інститутами та галузями права України. Зокрема, доцільно охарактеризувати зв'язок податкового права з інститутами фінансового права, до складу якого належить цей інститут. Слід також охарактеризувати зв'язок податкового права з конституційним правом, адміністративним правом та іншими галузями права України.

Система податкового права.

Як відомо, *система податкового права* – це об'єктивно обумовлена внутрішня його побудова, що знаходить своє відображення в об'єднанні та розміщенні податково-правових норм у певному взаємозв'язку і послідовності.

Для успішної відповіді на вказане питання необхідно визначити, з яких *частин* складається податкове право як складний предметний інститут галузі фінансового права України. Також потрібно визначити критерій віднесення податково-правових норм до тієї чи іншої частини податкового права.

Слід вказати основні *податково-правові інститути*, визначити їх предмет правового регулювання та розкрити їх особливості.

Джерела податкового права.

Відповідь на вказане навчальне питання повинна ґрунтуватись на знаннях про джерела права, отриманих при вивченні курсу «Теорії держави та права». Виходячи з того, що єдиною формою (джерелом) права в Україні є нормативно-правові акти, характеристика джерел податкового права України (складу податкового законодавства) зводиться до розгляду основних нормативно-правових актів, що врегульовують податкові відносини.

Слід враховувати, що існує офіційне тлумачення терміну «законодавство» у Рішенні Конституційного Суду України від 9 липня 1998 року № 12-рп/98, яким визначено, що терміном «законодавство» охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України.

Таким чином, характеристику джерел податкового права України рекомендується здійснювати у порядку, що визначається їх юридичною силою, з обов'язковим висвітленням груп нормативно-правових актів, що охоплюються терміном «законодавство». При характеристиці окремих нормативно-правових актів бажано дотримуватись такої схеми:

1. вид нормативно-правового акту та його назва;

2. характеристика предмету правового регулювання (коло суспільних відносин, врегульованих цим актом), що переважно визначений у преамбулі нормативно-правового акту;

3. структура та основні положення, закріплені цим актом;

4. зв'язок та співвідношення нормативно-правового акту з іншими нормативно-правовими актами (як такими, що є джерелами податкового права, так і такими, що є джерелами інших інститутів галузі фінансового права та інших галузей права України).

Відповідь доцільно розпочати з аналізу окремих статей Конституції України, що закріплюють положення, які є базовими для системи податкового законодавства (8, 67, 92, 95-98, 116, 119, 138, 143, п.4 Розділу 15 та ін.).

Певної уваги заслуговують міжнародні договори, як джерела податкового права. Їх характеристика повинна враховувати положення щодо порядку набрання ними чинності за умови їх ратифікації Верховною Радою України

При характеристиці законів України, як джерел податкового права, слід звертати увагу на їх ієрархію, та співвідношення виходячи з визначення їх як базових (основних) та спеціальних у регулюванні певних податково-правових відносин. Окремої уваги заслуговують кодифіковані закони (наприклад, Податковий та Бюджетний кодекс, як спеціальне законодавство та інші Кодекси України.), закони, що визначають статус органів, наділених повноваженнями у податковій сфері (наприклад, Закон України «Про державну податкову службу в Україні» та ін.).

Наступний рівень нормативно-правового регулювання податково-правових відносин складають підзаконні нормативно-правові акти.

Відомо, що підзаконні нормативно-правові акти приймаються на основі та у виконання норм законів: деталізують положення законів або визначають механізм їх застосування. Серед джерел податкового права існують нормативно-правові акти, що прийняті органами, наділеними повноваженнями у сфері виконавчої влади (є «підзаконними» відповідно до того, який орган, їх прийняв). В той же час, такі акти мають окремі ознаки законів – здатні вперше врегулювати суспільні відносини (встановлюють положення, що попередньо не врегульовані на законодавчому рівні).

Виділяють дві групи таких підзаконних нормативних правових актів виключного характеру (прирівняних до законів). Перша – це укази Президента, прийняті на підставі пункту 4 розділу 15 Конституції.

Стосовно обох груп підзаконних нормативних актів виключного характеру, які є джерелами податкового права, при підготовці та відповіді необхідно обов'язково визначити:

1. період, протягом якого відповідні органи були наділені правом їх прийняття;

2. правові підстави отримання зазначеними органами права приймати такі акти;

3. основні нормативно-правові акти зазначеного виду, що можна розглядати як джерела податкового права та охарактеризувати їх.

Характеристику підзаконних нормативно-правових актів, що не носять виключного характеру, як джерел податкового права, слід також здійснювати відповідно до їх юридичної сили, яка визначається відповідно до місця органу, що їх прийняв, у ієрархії органів державної влади. Відповідно до зазначеного принципу слід охарактеризувати підзаконні нормативно-правові акти, які приймають Президент України, Кабінет міністрів України, Державна податкова адміністрація України та інші органи загальної та спеціальної компетенції. Слід враховувати порядок набрання ними чинності та вимоги чинного законодавства щодо обов'язкової реєстрації таких актів, як умови їх нормативності.

Окремої уваги заслуговують нормативно правові акти, які приймаються органами місцевого самоврядування (Рішення Рад народних депутатів) та є джерелами податкового права.

Додаткові питання:

1. Предмет податкового права.
2. Метод податкового права.
3. Основні засади податкового законодавства.
4. Податкове право як наука та навчальна дисципліна: поняття та предмет.
5. Види податкових правовідносин.
6. Юридичний та фактичний зміст податкових правовідносин.
7. Об'єкти податкових правовідносин.
8. Суб'єктний склад податкових правовідносин. Повноваження.
9. Зміст податкових правовідносин.
10. Підстави виникнення, зміни та припинення податкових правовідносин.
11. Права та обов'язки суб'єктів податкових правовідносин.
12. Міжнародне податкове право. Усунення подвійного оподаткування.

Теми рефератів:

1. Правове регулювання елементів податку в Україні.
2. Правовий статус платників податків.
3. Правовий механізм взаємодії органів державної податкової служби і правоохоронних органів України.
4. Податкові правовідносини, як різновид фінансових правовідносин.
5. Особливості санкцій фінансово-правових норм.
6. Правовий статус іноземних платників податків в Україні.
7. Податкове представництво.
8. Стан сучасної науки податкового права.
9. Характеристика Податкового кодексу України як основного нормативного акту податкового права.
10. Співвідношення національного та міжнародного податкового законодавства.
11. Засоби усунення подвійного оподаткування: світовий досвід.
12. Особливості методу правового регулювання податкових відносин.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити систему податкового законодавства .
2. Проаналізувати зміст податкових угод про усунення подвійного оподаткування.

3. Вибрати з нормативно-правових актів, які регулюють податкові відносини три норми, які відрізняються за змістом, методом регулювання, об'єктом регулювання, визначити їх структуру та проаналізувати врегульовані правовідносини за суб'єктним складом, визначити об'єкт, зміст та юридичний факт. Завдання виконується письмово.

Література

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf
2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>
4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 2. Правове регулювання податку

Семінарське заняття: Правове регулювання податку

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів. Зрозуміти елементи правового механізму податку та його зміст.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 годин;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття правового механізму податку та його зміст.
2. Поняття податку.
3. Ознаки податку.
4. Функції податкових платежів.
5. Класифікація податків та зборів.
6. Місце податкових платежів в системі публічних доходів.
7. Поняття податкової системи та її елементи.
8. Поняття системи оподаткування, правові засади її функціонування.

9. Правове регулювання принципів оподаткування.

10. Поняття та види подвійного оподаткування.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми:

Правовий механізм податку. При підготовці до відповіді на зазначене питання слід враховувати, що законодавчого визначення правового механізму податку сьогодні немає. Більше того, більшість навчальної літератури та наукових робіт в яких цей термін широко вживається, не містить визначення цього поняття, зосереджуючи увагу на характеристиці окремих його елементів. Тому в процесі підготовки слід орієнтуватись на лекційний матеріал.

Разом з цим, навчальна та наукова література з податкового права містить досить детальний аналіз елементів, що утворюють правовий механізм податку. Тому при відповіді доречно не лише назвати елементи правового механізму податку, але й охарактеризувати їх систему, наводячи особливості основних груп елементів. Зокрема, визначити підстави поділу сукупності елементів правового механізму податку на факультативні та обов'язкові, та поділу останніх на основні та додаткові.

Поняття правового механізму податку та його зміст. Структура правового механізму податку. Обов'язкові, додаткові та факультативні елементи правового механізму податку: платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період; строк та порядок сплати податку; строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку; податкові пільги та порядок їх застосування. Поняття об'єкту оподаткування, предмету оподаткування та бази оподаткування. Значення та сутність визначення об'єкту оподаткування. Правове значення встановлення об'єкту оподаткування. Одиниця виміру бази оподаткування. Види та класифікація ставок податку. Значення базової ставки податку. Гранична ставка податку. Абсолютна та відносна ставка податку. Обчислення суми податку. Податкові пільги.

Характеристика об'єкта оподаткування.

При вивченні доктринальних напрацювань з цього питання слід враховувати наступне. Вдосконалення системи правового регулювання податкових відносин потребує запровадження на законодавчому рівні загального визначення об'єкту оподаткування. Тому слід опрацювати рекомендовані джерела з огляду на висвітлення питання про поняття об'єкту оподаткування. Крім того, слід звернути увагу на зв'язок теоретичних основ визначення об'єкту оподаткування та усунення правових підстав запровадження внутрішнього подвійного оподаткування.

Класифікація податкових ставок.

При відповіді слід вказати існуючі доктринальні визначення податкової ставки (нормативу), для чого слід звернутись до навчальної літератури.

Також у відповіді слід навести класифікації ставок оподаткування за наступними критеріями: в залежності від наявності диференціації рівня податкового тиску (єдина та диференційовані ставки (базова, знижена, підвищена)), в залежності від методу встановлення (абсолютна, відносна, змішана), в залежності від впливу на інтереси (обсяги оподатковуваної

діяльності) платника (стимулююча, дестимулююча, стабілізуюча) та інші. При класифікації слід дотримуватись правил формальної логіки та наводити як члени поділу так і їх критерій. Також бажано кожен із членів поділу (видів ставок) ілюструвати прикладами ставок, запроваджених для елементів системи оподаткування в Україні.

Податкові пільги: види, форми.

Для повноти відповіді бажано навести доктринальне визначення податкової пільги, охарактеризувати особливості цього правового явища, основні їх види та форми.

При підготовці слід враховувати відсутність нормативного визначення податкової пільги як елементу правового механізму податку. Класифікація пільг, тобто виділення їх основних типів, здійснюється в залежності від того, стосовно якого основного обов'язкового елементу правового механізму податку запроваджено пільгу (щодо суб'єкту оподаткування, об'єкту оподаткування або податкової ставки). В такій класифікації виділяють відповідно такі види податкових пільг, як: звільнення окремих категорій платників, вилучення окремих складових об'єкту із оподаткування, та знижки щодо податкових ставок.

Щодо основних форм податкових пільг у відповіді слід навести специфічні конструкції податкового законодавства, які набули закріплення. Зокрема, наприклад, неоподатковуваний мінімум об'єкту, податковий кредит, та інші.

Предмет оподаткування та його співвідношення з об'єктом оподаткування.

Характеристика співвідношення предмету та об'єкту оподаткування має ґрунтуватись на визначенні характеру їх взаємозв'язку як загального, та його певної частини (матеріального носія).

Відповідь варто доповнити характеристикою об'єктів та предметів оподаткування окремими обов'язковими платежами податкового характеру, які належать до системи оподаткування України. Зауважимо, що в окремих випадках вони можуть співпадати.

База оподаткування.

При відповіді на питання слід орієнтуватись на положення, що містяться у навчальній літературі та лекційному матеріалі, адже податкове законодавство сьогодні не містить загальне визначення цього елементу правового механізму податку. Рекомендується доповнювати відповідь прикладами бази конкретних обов'язкових платежів податкового характеру, які належать до системи оподаткування України та її зв'язку із об'єктом таких платежів.

Податкова звітність.

Для відповіді на це питання слід звернутись до положень Податкового Кодексу України, що містять поняття податкової декларації та визначає загальні терміни подання податкової звітності для основних видів податкових періодів.

Успішна відповідь на це питання має ґрунтуватись на характеристиці положень нормативно-правових актів про окремі обов'язкові платежі податкового характеру щодо форм податкової звітності за ними.

Способи та терміни сплати податків та зборів.

Для відповіді на це питання слід звернутись до положень Податкового Кодексу України, згідно з яким загальний термін сплати податків та зборів настає після узгодження суми податкового зобов'язання.

Успішна відповідь на це питання, крім того, має ґрунтуватись на характеристиці положень нормативно-правових актів про окремі обов'язкові платежі податкового характеру щодо способів та термінів сплати податків та зборів.

Додаткові питання:

1. Спільні та відмінні риси податків та зборів.
2. Місце обов'язкових платежів податкового характеру в системі публічних доходів.
3. Об'єкт оподаткування.
4. База оподаткування.
5. Види подвійного оподаткування та засоби усунення подвійного оподаткування.
6. Класифікація податкових ставок.
7. Податкові пільги: види, форми.
8. Податковий період.
9. Податковий облік.
10. Податкова звітність.

Теми рефератів:

1. Міжнародно-правовий договір як засіб усунення подвійного оподаткування.
2. Спеціальні податкові режими.
3. Правові засади визначення та виконання податкового обов'язку.

Література

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf
2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>
4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <http://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 3. Правовий статус суб'єктів податкового права

Семінарське заняття: Правовий статус суб'єктів податкового права

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів. Встановити права та обов'язки суб'єктів податкових правовідносин.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Система органів Державної фіскальної служби України.
2. Завдання та функції органів державної фіскальної служби.
3. Завдання та функції податкової міліції.
4. Правовий статус платника податків.
5. Права та обов'язки податкових агентів та представників платників податків.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми:

Система органів Державної фіскальної служби України. При відповіді на зазначене питання, слід звернути увагу, що до системи органів державної податкової служби належать: центральний апарат та територіальні органи

ДФС України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України (далі - Міністр). ДФС України входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію єдиної державної податкової політики, а також державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, здійснює міжгалузеву координацію у цій сфері.

Завдання та функції органів державної фіскальної служби.

При відповіді на це питання зазначити, що головним завданням державної фіскальної служби як різновиду наявної служби в Україні є адміністрування податків та інших обов'язкових платежів до бюджетів. Завдання діяльності податкової служби конкретизуються у її повноваженнях, які встановлюються ст. 20 «Права органів державної фіскальної служби» ПК України. Відповідно до визначених законодавцем прав органи ДФС виконують: по-перш, контрольні повноваження (наприклад, право на проведення перевірок платників податків) по-друге, адміністративні повноваження (наприклад, звертатися до суду щодо припинення юридичної особи та припинення підприємницької діяльності фізичною особою - підприємцем та/або про визнання недійсними установчих (засновницьких) документів суб'єктів господарювання), інформаційні (наприклад, надавати інформацію з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків іншим органам державної влади та органам фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування відповідно до закону), організаційні (наприклад, приймати рішення про зміну основного місця обліку та переведення великих платників податків на облік у

спеціалізовані органи державної податкової служби та покаранні повноваження (наприклад, за несвоєчасне виконання установами банків та іншими фінансово-кредитними установами рішень суду та доручень платників податків про сплату податків та зборів стягувати з установ банків та інших фінансово-кредитних установ пеню за кожний день прострочення (включаючи день сплати) у порядку та розмірах, встановлених законами України щодо таких видів платежів).

Необхідно надати характеристику порядку справляння податків митними органами. Слід враховувати співвідношення податкового та митного законодавства при розгляді питання взаємодії органів митної та податкової служби.

Особливу увагу слід приділити аналізу прав та обов'язків платників податків. Розкрити визначення платника податків та окреслити особливості певних категорій платників податків.

Платник податків. Права та обов'язки платників податків.

При підготовці до відповіді на це питання слід звернутись як до нормативних, так і до доктринальних визначень платника. Для цього слід ознайомитись з положеннями Податкового Кодексу України та найбільш типовими визначеннями, репрезентованими теорією податкового права. Слід звернути увагу на відмінності між нормативними та доктринальними визначеннями платника.

Резидентство в оподаткуванні: правові засади та критерії визначення.

При підготовці до відповіді на це питання студентам слід ознайомитись із положеннями Податкового Кодексу України, які визначають критерії визнання податковими резидентами фізичних та юридичних осіб в Україні.

Слід враховувати, що в Україні запроваджено критерії визначення податкового резидентства, що підтримуються більшістю сучасних розвинутих країн та рекомендовані до імплементації у національні законодавства міжнародно-правовими модельними актами, що носять рекомендаційний характер. Разом з тим, окремими країнами використовуються й інші критерії визнання податкового резидентства.

При вирішенні питання про податкове резидентство особи важливо, також, враховувати наявність міжнародних договорів з питань оподаткування, якими можуть бути передбачені додаткові критерії визнання податкового резидентства в Україні.

Додаткові питання:

1. Етапи розвитку Державної фіскальної служби в Україні.
2. Завдання та структура центрального апарату Державної фіскальної служби України.
3. Система органів Державної фіскальної служби.
4. Повноваження органів Державної фіскальної служби.
5. Реалізація прав платників податків.
6. Правовий статус суб'єктів оподаткування.
7. Пов'язані особи в оподаткуванні.
8. Податкові агенти.

Темати рефератів:

1. Функції органів Державної фіскальної служби.
2. Завдання податкової міліції України.
3. Система податкової міліції України.
4. Обов'язки платників податків.
5. Порядок реалізації прав платників податків.

Література

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf
2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>
4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 4. Загальні засади адміністрування податків і зборів (обов'язкових платежів)

Семінарське заняття: Загальні засади адміністрування податків і зборів (обов'язкових платежів)

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів. Визначити засади адміністрування податків і зборів (обов'язкових платежів).

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Податковий обов'язок.
2. Порядок визначення сум податкових та грошових зобов'язань платника податків.
3. Скасування та оскарження рішень контролюючих органів.
4. Податкове повідомлення-рішення.

5. Податкова вимога.

6. Поняття податкової звітності.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: При підготовці до відповіді на зазначене питання слід користуватись положеннями Податкового Кодексу, яким визначено поняття податкового зобов'язання. Також доречно ознайомитись з доктринальними положеннями щодо розуміння категорії «податковий обов'язок», «податкове зобов'язання» та на наукову дискусію щодо коректності їх використання. Характеризуючи зміст податкового обов'язку слід вказати на наявність його вузького та широкого розуміння та видової диференціації. Виконання податкового обов'язку

Аналіз підстав виникнення, зміни, припинення та виконання податкового обов'язку має здійснюватись з урахуванням положень Податкового Кодексу України.

Характеристика системи гарантій виконання податкових зобов'язань ґрунтується на аналізі відповідних положень Податкового Кодексу України.

Відкликання податкового повідомлення-рішення та податкової вимоги. Умови повернення помилково та/ або надмірно сплачених або стягнутих податків, зборів (обов'язкових платежів).

Податкова декларація (розрахунок). Внесення змін до податкової звітності. Податкова консультація. Вимоги щодо підтвердження даних податкової звітності. Податкова адреса.

Додаткові питання:

1. Групи податкових документів.
2. Зміст, структура та форми податкових декларацій.
3. Податкова консультація.

Теми рефератів:

1. Порядок виконання податкового обов'язку.
2. Визначення податкового зобов'язання.
3. Податкові декларації фізичних осіб.
4. Умови виконання податкового обов'язку.

Література

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf
2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>
4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>

6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик.
Харків: Право, 2019. 416 с. URL:
https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 5. Податковий контроль

Семінарське заняття: Податковий контроль

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів. Засвоїти порядок правового регулювання податкового контролю.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години.

Навчальні питання:

1. Податковий контроль: поняття та зміст. Види.
2. Засоби забезпечення та погашення податкового боргу.
3. Перевірка, як спосіб здійснення податкового контролю.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми:

При підготовці до семінарського заняття потрібно розкрити поняття та зміст податкового контролю. При аналізі поняття необхідно звернутися до законодавчої бази. Податковий кодекс України присвячує статті Глави 5 безпосередньому регулюванню питань здійснення податкового контролю. Так, стаття 61 ПК України надає визначення податкового контролю та визначає повноваження органів державної влади щодо його здійснення.

Характеристику податкового контролю слід надавати з урахуванням повноважень контролюючих органів. Слід звернути увагу на співвідношення фінансового контролю та податкового контролю. Студенти можуть розкрити особливості податкового контролю у дискусії, окресливши ті моменти, які притаманні виключно контролю у сфері оподаткування. Податковий контроль характеризується певними особливостями, що розкривають його зміст:

1) це спеціальний державний контроль, аналіз якого передбачає два аспекти:

а) він здійснюється спеціальними суб'єктами, наділеними державою особливою компетенцією саме в галузі оподаткування;

б) здійснюється відносно спеціального об'єкта — централізованих і децентралізованих грошових фондів;

2) включає контроль за дисципліною у сфері оподаткування, що припускає широкий підхід до змісту податкового контролю.

Окрему увагу слід приділити способам здійснення податкового контролю. Способи (методи) здійснення податкового контролю врегульовано статтею 62 ПК України «Способи здійснення податкового контролю». Податковий контроль здійснюється шляхом:

ведення обліку платників податків;

інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної податкової служби;

перевірок та звірок відповідно до вимог цього Кодексу, а також: перевірок щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин.

Доцільно розглянути способи здійснення податкового контролю, та виділити основний спосіб, який займає значне місце – податкову перевірку.

Необхідно проаналізувати види податкових перевірок та визначити особливості порядку їх проведення. Окремо слід розглянути процес здійснення податкового контролю, його стадії.

Додаткові питання:

1. Система примусових заходів забезпечення виконання податкового обов'язку в Україні.
2. Види та правовий порядок проведення податкових перевірок.
3. Повноваження органів державної податкової служби при здійсненні податкового контролю.
4. Повноваження органів податкової міліції при здійсненні податкового контролю.
5. Права платників податків при здійсненні перевірок органами державної податкової служби.
6. Правові основи діяльності контролюючих органів в сфері оподаткування.
7. Правовий статус податкового керуючого та повноваження.

Теми рефератів:

1. Напрямки реформування системи контролюючих органів в оподаткуванні.
2. Підстави та порядок проведення податкових перевірок.
3. Захист прав та інтересів учасників податкових правовідносин при здійсненні податкового контролю.

Література

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf
2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>
4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>

6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик.
Харків: Право, 2019. 416 с. URL:
https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 6. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини
Семінарське заняття: Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів. Розкрити зміст фінансово-правових норм; з'ясувати види фінансово-правових норм; ознайомити курсантів з основними засадами фінансово-правових відносин.

Кількість годин:

Денна форма навчання – 4 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та види фінансово-правових норм.
2. Структура фінансово-правових норм.
3. Фінансово-правові відносини.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході вивчення теми здобувачі мають засвоїти наступні питання. Поняття та особливості фінансово-правових норм. Види фінансово-правових норм в залежності від впливу на учасників фінансових відносин: зобов'язуючі, забороняючі, уповноважуючі фінансово-правові норми. Види фінансово-правових норм в залежності від змісту: матеріальні та процесуальні.

Структура фінансово-правової норми: гіпотеза, диспозиція, санкція. Особливості санкції фінансово-правової норми.

Фінансово-правові відносини. Поняття та функції фінансових правовідносин. Зміст та особливості фінансових правовідносин. Суб'єктний склад та об'єкт фінансових правовідносин. Співвідношення суб'єктів фінансового права і фінансових правовідносин.

Додаткові питання:

1. У чому полягають особливості фінансово-правових норм?
2. Наведіть приклади різних видів фінансово-правових норм?
3. Назвіть особливості санкцій фінансово-правових норм?
4. Які особливості фінансових правовідносин Ви можете назвати?
5. Що таке суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників фінансових відносин?
6. Які підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин?
7. Чому фінансові відносини можуть існувати лише у формі правовідносин?
8. У чому полягає різниця між поняттями «суб'єкт фінансового права» та

«суб'єкт фінансових правовідносин»?

Теми рефератів:

1. Особливості санкцій фінансово-правових норм.
2. Зміст та особливості фінансових правовідносин.

Література:

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf
2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>
4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 7. Органи державного управління фінансами

Семінарське заняття: Органи державного управління фінансами

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів. З'ясувати сутність та принципи управління державними фінансами; ознайомити студентів з основними засадами управління державними фінансами органами влади загальної та спеціальної компетенції.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та принципи управління державними фінансами.
2. Управління державними фінансами органами влади загальної компетенції.
3. Управління державними фінансами органами влади спеціальної компетенції.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході вивчення теми студенти мають засвоїти наступні питання.

Поняття та принципи управління державними фінансами. Система органів

управління державними фінансами.

Конституційне регулювання повноважень органів влади загальної компетенції в сфері управління державними фінансами. Повноваження Верховної Ради України щодо затвердження Державного бюджету України та бюджетної системи; системи оподаткування; статусу національної та іноземних валют; основ створення і функціонування фінансового, грошового, інвестиційного ринків; порядку утворення і погашення державного внутрішнього та зовнішнього боргу.

Повноваження Президента України щодо підписання законів, що регулюють фінансову діяльність держави; утворення, реорганізації чи ліквідації міністерств та органів виконавчої влади зі спеціальною компетенцією в сфері фінансової діяльності.

Конституційні повноваження Кабінету Міністрів України в сфері управління фінансами щодо забезпечення провадження фінансової, цінової, інвестиційної політики; розробки проекту Державного бюджету України, забезпечення виконання бюджету, підготовки звіту про його виконання.

Повноваження органів місцевого самоврядування в сфері публічних фінансів. Право органів місцевого самоврядування на бюджет та його нормативно-правове забезпечення.

Правовий статус державних органів спеціально створених для управління фінансами. Правові засади, ціль утворення та сфера відання Національного банку України. Завдання, функції і повноваження Національного банку України.

Місце Міністерства фінансів України в системі органів виконавчої влади. Ціль утворення та сфера відання Міністерства фінансів. Завдання, функції і повноваження Міністерства фінансів. Повноваження Міністерства фінансів АРК та фінансових органів місцевих державних адміністрацій.

Правові засади діяльності та сфера відання спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг (Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг).

Державна казначейська служба України. Правові засади діяльності, ціль утворення та сфера відання Державного казначейства. Завдання, функції і повноваження Державного казначейства.

Правові засади діяльності, ціль утворення та сфера відання Державної фіскальної служби України. Завдання, функції і повноваження Державної фіскальної служби України.

Правові засади діяльності, ціль утворення та сфера відання Рахункової палати. Завдання, функції і повноваження Рахункової палати.

Інші органи державного управління фінансами: Пенсійний фонд України; Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності; Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття; Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України; Фонд гарантування вкладів фізичних осіб та ін.

Додаткові питання:

1. В чому полягає суть управління фінансами з боку держави?
2. Які органи загальної компетенції у сфері фінансової діяльності держави Ви можете назвати?
3. Чи можна, на Ваш погляд, вважати Рахункову палату України вищим органом контролю у сфері фінансів?
4. Які функції характерні для Національного банку України як центрального банку держави?
5. Які нормативно-правові визначають повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фінансової діяльності?
6. Які акти органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері фінансової діяльності Ви можете назвати?

Теми рефератів:

1. Статус Пенсійного фонду.
2. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фінансової діяльності.
3. Правовий статус Рахункової палати України: перспективи розвитку.
4. Сучасний досвід побудови системи органів управління державними фінансами розвинених країн.

Література

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf
2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>
4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Тема № 8. Правові засади юридичної відповідальності за порушення фінансового законодавства

Семінарське заняття: Правові засади юридичної відповідальності за порушення фінансового законодавства

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної

підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів. Розкрити зміст фінансової відповідальності як самостійного виду юридичної відповідальності; виробити навички у аспірантів щодо застосування норм фінансового права в конкретних ситуаціях.

Кількість годин:

денна форма навчання - 4 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Види юридичної відповідальності за порушення норм фінансового законодавства.

2. Поняття фінансового правопорушення та фінансової відповідальності.

3. Відповідальність за порушення норм валютного, податкового, бюджетного законодавства.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми: В ході проведення семінарського заняття здобувачі мають засвоїти наступні питання теми.

Кримінальна, адміністративна, цивільно-правова відповідальність за порушення норм чинного фінансового законодавства.

Фінансова відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності. Фінансове правопорушення, поняття та склад. Особливості суб'єктивної сторони фінансового правопорушення.

Поняття, особливості, класифікація фінансових санкцій.

Відповідальність за порушення норм валютного законодавства. Правові засади та державні органи, що притягають до фінансової відповідальності за порушення норм валютного законодавства.

Відповідальність за порушення правил здійснення банківських операцій, норм з регулювання обігу готівки (в тому числі правил використання реєстраторів рахункових операцій при розрахунках за готівку). Правові засади та державні органи, що притягають до фінансової відповідальності.

Відповідальність за порушення норм законодавства в сфері оподаткування, в тому числі правил обліку та звітності, реалізації підакцизних товарів. Правові засади та державні органи, що притягають до фінансової відповідальності за порушення норм податкового законодавства.

Відповідальність за порушення норм бюджетного законодавства. Правові засади та державні органи, що уповноважені притягати до фінансової відповідальності. Відповідальність за легалізацію доходів, набутих злочинним шляхом.

Додаткові питання:

1. Визначте особливості фінансової відповідальності поряд з іншими видами юридичної відповідальності.

2. Назвіть кваліфікаційні ознаки фінансового правопорушення.

3. Які нормативно-правові акти визначають правові засади фінансової відповідальності за порушення норм валютного.

4. Визначте особливості фінансової відповідальності за порушення

податкового законодавства.

5. Охарактеризуйте санкції, передбачені Бюджетним кодексом України.

Теми рефератів:

1. Фінансова відповідальність за порушення норм податкового законодавства.

2. Правопорушення в бюджетній сфері.

3. Особливості фінансових санкцій.

Література

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf

2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.

3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>

4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>

6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

3. Рекомендована література

Основна

1. Бандурка О.М. Податкове право. навч. посіб. / О.М. Бандурка, В.Д. Понікаров, С.М. Попова – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bandurka_Oleksandr/Podatkove_pravo.pdf

2. Кучерявенко М. П. Податкове право України : підручник / М. П. Кучерявенко. – Х. : Право, 2013. – 536 с.
3. Принципи бюджетного права України: монографія / О.П. Гетьманець, Д.В. Коробцова. Харків: Панов, 2017. С. 292. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6491>
4. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
5. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
6. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України // Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. – Стор. 9. – Ст. 20-47. [Електронний ресурс] – URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. – 2011. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. – Стор. 556. – Ст. 112. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
4. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 236. – Ст. 1507. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>
5. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
6. Про бюджетну класифікацію: наказ М-ва фінансів України від 14 січ. 2011 р. № 11. [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>
7. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: закон України від 30 жовт. 1996 р. № 448/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – Ст. 292. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про Державний бюджет України на 2023 рік: закон України від 03.11.2022 р. № 2710-IX. 2022. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>
9. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України. Станом на

20 травня 2020 року. / За заг. ред. Мацюка В. Я. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. 312 с. URL: <https://duan.edu.ua/images/staff/departments/law/Files/BKU.pdf>

Додаткова

1. Гетманець О.П. Бюджетне законодавство України як об'єкт бюджетного контролю. Форум права. 2016. № 4. С. 66-71. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cf97bec9-5162-4b95-9fcf-fb022ed974c0/content>

2. Гетманець О.П. Правова природа відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 2. С. 198-202. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35bc251e-afc8-49e1-8b88-b5af26981f72/content>

3. Гетманець О.П. Правове забезпечення бюджетного інвестування: напрями удосконалення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2022. С. 303-308. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/258598>

4. Коробцова Д.В. Проблеми побудови бюджетного законодавства України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2015 № 17. С. 127-130. URL: http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc17/part_1/juspradenc17-1.pdf#page=127

5. Коробцова Д.В. Принцип бюджетного федералізму у міжбюджетних відносинах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Ужгород : Право. 2016. № 38. С. 160-163. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/28237/1/%d0%9f%d0%a0%d0%98%d0%9d%d0%a6%d0%98%d0%9f%20%d0%91%d0%ae%d0%94%d0%96%d0%95%d0%a2%d0%9d%d0%9e%d0%93%d0%9e%20%d0%a4%d0%95%d0%94%d0%95%d0%a0%d0%90%d0%9b%d0%86%d0%97%d0%9c%d0%a3.pdf>

6. Макух О. В. Фінансові правовідносини: теорія, сучасний стан і тенденції розвитку: моногр. Харків: Право, 2016. 304 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/321/3_Finansovi%20pravovidnosini_vnutri.pdf

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інституційний Репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ [Електронний ресурс] – URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Офіційний сайт Президента України. [Електронний ресурс] – URL: <https://www.president.gov.ua/ru>

3. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: www.rada.gov.ua

4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.kmu.gov.ua>

5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.minfin.gov.ua>

6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>

7. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.bank.gov.ua>
8. Офіційний сайт Світового банку. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <https://www.worldbank.org/>
9. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://sfs.gov.ua/>